

961022-3

Ježíš chápe víru jako protiklad strachu: neboj se, toliko věř! Naproti tomu Pavel chápe víru jako předběžné a nedokonalé, prozatímní poznání: zatím chodíme jen u víře, nikoli u vidění. Až uvidíme tvář v tvář, pomine víra i naděje a zůstane jen láska, spjatá s tímto viděním, zíráním (to je nepochybně cizí, totiž řecký motiv). Bultmannovi žáci však rozpoznali něco, co bychom mohli nyní vyjádřit asi tak, že u Ježíše víra nemá (pevný, trvalý) „předmět“, zatímco u Pavla, helenizovaného Izraelce, je víra chápána jako trvale a dokonce výlučně intencionálně zaměřená na Boha nebo na Krista. Po vzoru Ebelingově a Käsemannově můžeme říci, že onen přelom spočívá v tom, že ze živého Ježíše jakožto svědka víry se v první církvi stává předmět víry, tedy – jak se v diskusi s Bultmannem začalo říkat – Kristus kérygmatu. Nechme pro tuto chvíli ty dnes už 30-40 let staré diskuse stranou. Zůstaňme jen u toho, že do Ježíšova evangelia nejprve prostřednictvím apoštola Pavla a potom nepochybně i prostřednictvím některých dalších vůdčích duchů první církve začíná pronikat vliv řeckého způsobu myšlení, tedy také vliv řeckého filosofování (v té době jiy značně upadlého a znovu pokaženého nejrůznějšími orientálními mýty).

Neklamné známky počítování Ježíšova evangelia lze doložit i na synoptických, nápadné to však je zejména u čtvrtého evangelia, totiž u Jana. Zdá se však, že tu musíme proti Pavlovi vidět základní rozdíl: zatímco Pavel nemá ani nejmenší podezření, že by jeho zásada „Řekům Řek“ mohla být v rozporu s jeho varováním před filosofií, autor Janova evangelia píše sice řecky, ale pracuje s řeckými a dokonce filosoficky nabitými termíny cílevědomě polemicky s řeckým způsobem jejich užití. (Je to nespíš vidět v tom, jak mluví o „pravdě“: „Zákon byl dán skrze Mojžíše, ale milost a pravda se stala skrze Ježíše Krista“ (Jan 2,17). Řecky chápáno to nedává dost smysl: ALÉTHEIA je neskrytost, ta se přece nemůže dít, nemůže se stávat. Pokud se skrze někoho něco děje, je to jeho PRAXIS, jeho dělání, práce, výkon. Ale PRAXIS směřuje k dílu (ERGON), kdežto k pravdě směřuje zírání, hledění, THEORIA. Jan tedy polemizuje s řeckou tradicí, a ovšem používá si při tom filosofických prostředků. LOGOS je jenom jeden, ten nejznámější filosoficky zatížený pojem. U Jana jich najdeme víc. Proto se musíme tázat, kde to vlastně začíná. Jak se vlastně dostává řecká filosofie do evangelia a potom do křesťanského myšlení?

(Písek, 961022-3.)